

מגיד

۱۱ فصل یکم:

۱۲ درس یکم: مبانی تحلیل متن

۲۱ درس دوم: سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی

۲۶ درس سوم: واج‌آرایی، واژه‌آرایی

۳۱ کارگاه تحلیل فصل اول

۳۷ فصل دوم:

۳۸ درس چهارم: تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیه هجری

۴۷ درس پنجم: هماهنگی پاره‌های کلام

۵۲ درس ششم: سجع و انواع آن

۵۶ کارگاه تحلیل فصل دوم

۵۹ فصل سوم:

۶۰ درس هفتم: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

۶۷ درس هشتم: وزن شعر فارسی

۷۳ درس نهم: موازنه و ترصیع

۷۷ کارگاه تحلیل فصل سوم

۷۹ فصل چهارم:

۸۰ درس دهم: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن

۸۸ درس یازدهم: قافیه

۹۷ درس دوازدهم: جناس و انواع آن

۱۰۲ کارگاه تحلیل فصل چهارم

۱۱ فصل یکم:

۱۲ درس یکم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم

۲۰ درس دوم: پایه‌های آوایی

۲۶ درس سوم: تشبیه

۳۴ کارگاه تحلیل فصل

۳۵ فصل دوم:

۳۶ درس چهارم: سبک‌شناسی قرن‌های هفتم، هشتم و نهم (سبک عراقی)

۴۲ درس پنجم: پایه‌های آوایی همسان (۱)

۵۱ درس ششم: مجاز

۵۵ کارگاه تحلیل فصل

۵۷ فصل سوم:

۵۸ درس هفتم: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های دهم و یازدهم

۶۳ درس هشتم: پایه‌های آوایی همسان (۲)

۷۱ درس نهم: استعاره

۷۷ کارگاه تحلیل فصل

۷۹ فصل چهارم:

۸۰ درس دهم: سبک‌شناسی قرن‌های دهم و یازدهم (سبک هندی)

۸۸ درس یازدهم: پایه‌های آوایی همسان دو لختی

۹۵ درس دوازدهم: کنایه

۱۰۰ کارگاه تحلیل فصل

۱۱ فصل یکم

۱۲ درس یکم: تاریخ ادبیات قرن های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری)

۲۲ درس دوم: پایه های آوایی ناهمسان

۲۹ درس سوم: مراعات نظیر، تلمیح و تضمین

۳۸ کارگاه تحلیل فصل

۴۱ فصل دوم

۴۲ درس چهارم: سبک شناسی قرن های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری)

۴۸ درس پنجم: اختیارات شاعری (۱): زبانی

۵۷ درس ششم: لف و نشر، تضاد و متناقض نما

۶۴ کارگاه تحلیل فصل

۶۷ فصل سوم

۶۸ درس هفتم: تاریخ ادبیات قرن چهاردهم (دوره معاصر و انقلاب اسلامی)

۸۳ درس هشتم: اختیارات شاعری (۲): وزنی

۸۸ درس نهم: اغراق، ایهام و ایهام تناسب

۹۳ کارگاه تحلیل فصل

۹۵ فصل چهارم

۹۶ درس دهم: سبک شناسی دوره معاصر و انقلاب اسلامی

۱۰۴ درس یازدهم: وزن در شعر نیمایی

۱۱۲ درس دوازدهم: حسن تعلیل، حس آمیزی و اسلوب معادله

۱۱۸ کارگاه تحلیل فصل

ای خصم امان خورد و خوابت ندهیم

تا از دم تیغ تشنه آیت ندهیم

از صلح نگو سخن که در پهنه رزم

جسز بوق سلاح خود جوابت ندهیم

در این درگه که گه گه و گه گه شود ناگه

ز امروزت مشو غره که از فردا نه ای آگه

در این درگه که گه گه شود گوه
من از پیر مغان منت بجویم

۱

در این درگه که ناگه گه آگه
من از پیر مغان ملت بجویم

۲

در این درگه که شو آگه گه نا آگه
من از صاحب‌دلان سنت بجویم

۳

در این درگه که گه آگه گه نا آگه
من از فرزندگان همت بجویم

۴

آرایه های ادبی

٢ تست

عروض و

٣ تست

قافیه

۴ ٹیسٹ

تاریخ ادبیات و

۴ ٹیسٹ

سببک شناسی

قرابت مفهومی و

تناسب معنایی

سياق یادگیری: نیازمند تست زنی مداوم

هر چهارده روز باید درسنامه مجددا مطالعه شود.

بدیع معنوی

بدیع لفظی

بیان

آرایه های ادبی

بیان

بدیع

لفظی

بدیع

معنوی

استعاره

مجاز

تشخیص

بیان

تلمیح

نماد

تشبیه (بیان شباهت) : بیان شباهت میان دو یا چند چیز، چهره اش مانند ماه زیباست.

مفرد: بیان شباهت بین دو چیز؛ عقل مانند یک راهنماست.

اضافی : سرو قد

اسنادی: قدش، سرو است.

بلیغ: مشبه + مشبه به

انواع تشبیه

أهم رکن: مشبه به

استعاره: عاریه گرفتن مشبه یا مشبه به در جای یک دیگر

عاریه خواستن

مصرّحه: مشبه^۳ به در جای مشبه: سَرَوَش از دور، پیدا شد.

اندام

استعاره

مکنیه: مشبه^۳ در جای مشبه^۳ به

همراه با یکی اجزا یا حالات مشبه^۳ به است.

خَرَد، در وجودش ریشه دوانیده است.

به جای گیاه

مکنیه

عقلش به او خندید. (تشخیص هم دارد.)

به جای انسان

علاقه ی مجاز پیوند و تناسب میان معنی حقیقی و مجازی.

مجاز

قرینه: نشانه ای که ما از معنی حقیقی واژه دور می کند.

معنوی

لفظی

جزئیہ: جزء بہ جای گُل: سہ زبانی بہ من پاسخ داد.
(بہ جای کل صاحب زبان)

کلیہ: کل بہ جای جزء: سرم سفید شد. (بہ جای مویم)

محلّیہ: محل بہ جای محتوا: ایران انقلاب کرد.
(مردم بہ جای ایران)

سببیه: سبب به جای اصل : نَفَسَم در او اثر نکرد. (سخنم)

لازمیه: لازمه ی چیزی به جای خود آن : در خون
کسی شرکت نکن. (کشتن)

آلیه: گوش باش نه زبان: شنونده باش نه گوینده
(آلت ابزار به جای اصل)

کنایه (اشاره کردن با ابهام): جمله ای که معنی

ظاهری اش مورد نظر نیست؛

چه خاکی به سرم بریزم؟

(تکلیف من چیست؟)

بیان

تشبیه

مجاز

استعاره

نماد

کنایه

زور و زر و زیور دنیا، بی ارزش است.

حرف «ز»

واج آرای

از دست کوتاه ناتوان ما کاری بر نمی آید.

مصوت -

آرایش دادن با تکرار واج ها

سجع: آوردن واژگان هماهنگ در آخر جملات نثر

مرد باش و در مردی فرد باش.

صدای کبوتر (بغ بغو، بغ بغو)

انواع سجع

متوازی: همسانی آهنگ و واج های پایانی: سال ، مال

مطرف: همسانی فقط در واج های پایانی: نام ، آرام

متوازن: فقط هموزن بودن دو واژه: قصاب ، کفّاش

موازنده: هم وزن بودن،
واژه های: دو جمله یا
دو مصراع با هم

ترصیع (جواهر نشان کردن):

موازنه ای؛ که همه ی واژه‌ها
سجع متوازی؛ داشته باشند.

ما بیرون را ننگریم و قال را

۵

۴

۳

۲

۱

ما درون را بنگریم و حال را

۵

۴

۳

۲

۱

جناس: تمجیس بودن

ظاہری: در واژه

جناس: بهرام گور ہم به گور رفتہ

گورخر

قبر

انواع جناس

جناس تامّ : شباهت کامل لفظی: روان ، روان / دم ، دم

جاری روح لحظه نفس

اختلافی: اختلاف در یک واج: اصل، وصل / باد، بار

حرکتی: اختلاف در یک مصوّت: ملک، مُلک / در، دُر

افزایشی: یکی از آنها حرفی اضافه دارد: روز، روزی

جناس ناقص

اشتقاق: مشتق بودن چند

واژه از یک بن فعل

صفحه ۱۷ فارسی ششم

عاشق، معشوق
رونده، روان، روا

تکوان (تکوان) و یک واژه

دو بیت یا جمله

با مردم نیکویی کن و مردم را مانند مردم

چشمیت دوست بدار.

تصدیر (آوردن وازة صدر

بیت در پایان بیت)

گل، آن جهانی است؛ ننگد در این جهان

در عالم خیال چه ننگد؟ خیال گل

مراعات نظیر: آوردن واژگان که در
جنس، نوع، مکان، زمان، همراهی،
خانوادگی و ... نظیر هم باشند.

پدر و مادرم به سفر رفتند.
خورشید و ماه بسیار زیبا هستند.

تلمیح (اشاره با گوشه ی چشم)

اشاره کردن به یک داستان، رویداد
تاریخی، حماسی با آیات قرآن و
احادیث (یا ترجمه ی آنها)

همه ما به سوی خدا باز می گردیم.

تضمین

ضمین سخن خود، آیه

حدیث یا شعری از

دیگران را گنجانیدن

ای روح لیلۃ القدر
حتی اذا مَطَّعَ الفجر

تضاد (آوردن در واژه که در معنی
ضدّ هم باشند و هر دو، وجود
داشته باشند.)

خدا از کار بد و نیک ما آگاه است.

نسبت دادن در حالت متضاد به
چیزی یا کسی که فقط یکی از آن
دو، واقعیت داشته باشد.

حس آمیزی (آمیختن دو حس با هم)

حرف های تلخ و ناراحت کننده نزنید و شیرین کلام باشید.

(حرف را می شنویم نه این که بچشیم)

ایهام: از وهم است؛ کسی را به خیال

واداشتن تا معنی مورد نظر را از واژه

ای که دو معنی دارد، دریابد.

ایهام: با خویش مشورت کنید. (خود-خویشاوند)

ایهام تناسب: واژه ای که ایهام دارد و
با معنی دورش با واژه ای در کلام،
تناسب (مراعات نظیر) بسازد.

یک سال است که ماه من از نظرم ناپیدا است.

استعاره از معشوق (ماه با سال، هم تناسب دارد).

لف و نشر (درهم پیچیدن باز
کردن و گستردن)

علی و زهرا در پزشکی و عمران قبول شدند.

اشراق: زیاده روی در
یک صفت یا وضعیت که
عقلاً ناممکن باشد.

اگر دانشمند شوی، آسمان را به زمین می آوری.

حُسن تعلیل (بیان علّت زیبا غیر واقعی)

به خاطر آمدن تو، ابرها کوچه ها را شسته اند.

حتما بابت قسمت آرایه های
ادبی توجه داشته باشید نمره
گیری در آزمون نهایی و تستی
معطوف به تست زنی است.

آرائیه های ادبی

سوالات پیچیده و پر تکلف

نیاز به تست های متنوع برای یادگیری دقیق

مافیای کنکور و لجن پاشان حوزه
تعلیم آدرس اشتباه می دهند و
دانش طلبان را بدبخت می کنند.

روزانه باید جهت آرایه های
ادبی هر روز ۵ تست ببینند.

روزانه ۵ تست حل شود.

آرایه های ادبی

تیب متنوع سوالات آرایه های ادبی به
گونه ای است که باید حتما از هر
صنعت ادبی فقط سوالات همان مبحث
را از گذر نگاه گذراند تا بتوان
یادگیری عمیق صورت گیرد.

تاریخ ادبیات و

سبک شناسی

مبانی تحلیل متن

درس یک

تاریخ ادبیات پیش از اسلام و
قرن های اولیه هجری

درس چهار

سبک و سبک شناسی
(سبک خراسانی)

درس هفت

زبان و ادبیات فارسی در سده های
پنجم و ششم و ویژگی های سبکی آن

درس ده

تاریخ ادبیات و سبک شناسی دهم

تاریخ ادبیات فارسی در قرن
های هفتم، هشتم و نهم

درس یک

سبک شناسی قرن های هفتم،
هشتم و نهم (سبک عراقی)

درس چهار

تاریخ ادبیات فارسی در قرن
های دهم و یازدهم

درس هفت

سبک شناسی قرن های دهم و
یازدهم (سبک هندی)

درس ده

تاریخ ادبیات و سبک شناسی یازدهم

درس یک

تاریخ ادبیات قرن های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری)

سبک شناسی در قرن های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری)

درس چهار

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم (دوره معاصر و انقلاب اسلامی)

درس هفت

سبک شناسی دوره معاصر و انقلاب اسلامی

درس ده

تاریخ ادبیات و سبک شناسی دوازدهم

عوامل تأثیر شعر

عاطفه : حالات مختلف، اندوه، شادی، یأس و ...

وزن : آهنگ

أهمّ نكته در شناخت انواع شعر، توجه به جای قافیه
هاست و ابتدا توجه به قافیه های بیت نخست آن ها.

اگر بیت اول شعر، در مصراع اول،

قافیه نداشته باشد. : قطعه

(چون قطعه ای است از یک قصیده)

اگر بیت اول شعر، در هر دو
مصراع قافیه داشته باشد

به قافیه ی بیت دوم توجه می کنیم:

اگر بیت دوم در هر دو
مصراع قافیه داشته باشد.

مثنوی

اگر بیت دوم در مصراع دوم قافیه
داشته باشد و تنها دو بیت باشد:

۲

دو بیتی : بابا طاهر، فایر دشتستانی

الف

اختلاف در وزن عروضی : رباعی (خیام، عطار، بابا افضل، مولوی)

ب

اگر بیت دوم در مصراع دوم قافیه
داشته باشد، بیش از دو بیت باشد:

۳

غزل : از ۵ تا ۱۵ بیت

الف

قصیده : از ۱۶ بیت به بالا

ب

نخستین هجای دو بیته هجای: کوتاه

نخستین هجای رباعی: هجای بلند

به سیر باغ رفتم، باختتم من : پ - دو بیٹی

کس چون تو طریق پاکبازی نگرفت : گس - رباعی

شروع غزل کمی قبل از قرن ۶

غزل عاشقانه: سعدی

غزل عارفانه: مولوی

شروع غزل عرفانی: سنایی

غزل اجتماعی: فرخی یزدی

یعنی دوتایی چون قافیه های
بیت ها دو تا دو تا همسان
است و مناسب مطالب طولانی
است چون قافیه، کم نمی آید.

قصده

قصیده سرایان

رودکی، خاقانی، فرخی سیستانی، سعدی
منوچهری، قانانی، ناصر خسرو، ملک الشعرای بهار
مسعود سعد، مهدی حمیدی، سنایی
امیری فیروزکوهی، انوری، مهرداد اوستا

۱

بیت اول: مطلع

۲

مقدمه وصف
طبیعت یا عاشقانه:
تغزل یا تشبیت

بیت واسطه بین تغزل و تنه اصلی قصیده

نام مستعار شاعر در پایان شاعر

تخلص

۴

تنهٔ اصلی

۵

شریطه

(دعای ممدوح)

مقطع بیت پایان

شعرهای چند بخشی، هر

کدام از چند بخش جدا

تشکیل می شوند:

الف) اگر قافیه ی هر بخش، شبیه قصیده و غزل باشد:

ترکیب بند

ترجیع بند

تکراری : ترجیع بند

غیر تکراری: ترکیب بند

اختلاف در بیت برگردان

ب) اگر همهٔ مصراع ها دارای
قافیه باشد اما قافیهٔ مصراع
آخر عوض شود : مسمط^۳

مسمط^۳: یعنی نخی که به آن جواهر کرده باشند.

پ) اگر بخش ها دو بیت باشد
(با قافیه ای معمولاً شبیه قطعه) :

چهار پاره

نکته ۱: قدیمی ترین ترجیع بند : فرخی سیستانی -

زیباترین از سعدی و هاتف

نکته ۲: قدیمی ترین ترکیب بند : قطران تبریزی، بقیه؛

جمال الدین اصفهانی - محتشم کاشانی - وحشی بافقی

نکته ۳: در ترجیع بند، هر بخش : خانه یا رشته / بیت

تکراری : بیت ترجیع یا برگردان

اگر پس از مصراع، یک مصراع کوتاه تر
بیاید، شبیه یک زائده: مستزاد (قدیم ترین
در دیوان مسعود سعد)

احتمالاً شعر نیمایی با توجه به مستزاد، پدید آمده است.

اشعار نو

نیما: مبتکر

پیروان نیما

الف) طول مصراع ها متفاوت

ب) دارای وزن عروضی

پ) قافیه، بسته به تناسب موضوع و واژگان رعایت می شود.

۱) شعر آزاد یا نیمایی

مهدی، اخوان ثالث، شاملو، سهراب سپهری.

۲- شعر سپید (منثور): تفاوتش با شعر نیمایی،
در نداشتن وزن عروضی است.

اما آهنگین است : موسوی، گرمارودی؛

۳- شعر موج نو؛ نه قافیه دارد و نه وزن عروضی و تفاوت
آن با نثر در خیال انگیزی است؛ احمد رضا احمدی

شاعران شعر نیمایی: نیما یوشیج، اخوان ثالث، فروخ زاد، سهراب سپهری

سياق پاسخ دهی به مسائل تاریخ ادبیات و سبک شناسی

توجه می کنیم به:

جهت برگزیدن پاسخ های صحیح میان گزینه های

چهارگانه حتما باید به تمام درسنامه مسلط باشد.

بالخصوص (به قول وزیر نفت آقای اوجی)

بوخصوص برای پاسخ دهی به سوالات سبک شناسی

تمام درزهای درسنامه را واکاوی شود.

توجه نمایند نظر به دشواری مسائل تاریخ
ادبیات و سبک شناسی کتاب یادوین
مطابق تغییرات سوال ها و عناوین خارج
از کتاب کمال و تمام منطبق شیوه سوال
دهی نوین تحول یافته.

خطا اول سه دور بیون

تسه زنی مطالعه شیون

بعد دور سوم روزی ۱۰ تا ۱۵
تست بزنند. اگر غلط بود
شیوه حل را ببینند.

هر ۷ روز یکبار به مطالعه
درسنامه بپردازد.

عمر و رضی و قافیہ

قافیه باید در سنامه محور باشد و تست زدن

چونان و چنان نمی خواهد.

احاطه بی نظیر بر در سنامه قافیه باعث

میشود دانش آموزان حتما بدون تست هم

بتوانند تست های قافیه را پاسخ دهند.

سازه ها و عوامل تاثیرگذار در
شعر فارسی

درس دو

هماهنگی پاره های کلام

درس پنج

وزن شعر فارسی

درس هشت

قافیه

درس یازده

وزن شعر فارسی دهم

پایه های آوایی

درس دو

پایه های آوایی همسان (۱)

درس پنج

پایه های آوایی همسان (۲)

درس هشت

پایه های آوایی همسان دولختی

درس یازده

وزن شعر فارسی یازدهم

پایه های آوایی ناهمسان

درس دو

اختیارات شاعری (۱) : زبانی

درس پنج

اختیارات شاعری (۱) : وزنی

درس هشت

وزن در شعر نیمایی

درس یازده

وزن شعر فارسی دوازدهم

قافیه شامل درسنامه مبسوط
است؛ توجه داشته باشید حتما
درسنامه را دانش آموزتان کامل
مسلط باشد.

حتما بدانید برای قدرت نمایی
در عنوان (عروض) باید هم به
درسنامه مهارت داشته باشید
هم باید تست بزنید.

هرروز باید ۵ تست

حل کند.

هرروز باید حل ۵ تست را ببیند.

حتماً هر ۷ روز در برنامه

عروضی (وزن شعر فارسی)

مطالعه شود.

تست عروضی بسیار مهم است.

قرابت مفهومی و

تناسب معنایی

دانش آموزان بد

حس به ادبیات

ادبیات فارسی

دانش آموزان

علاقه مند به

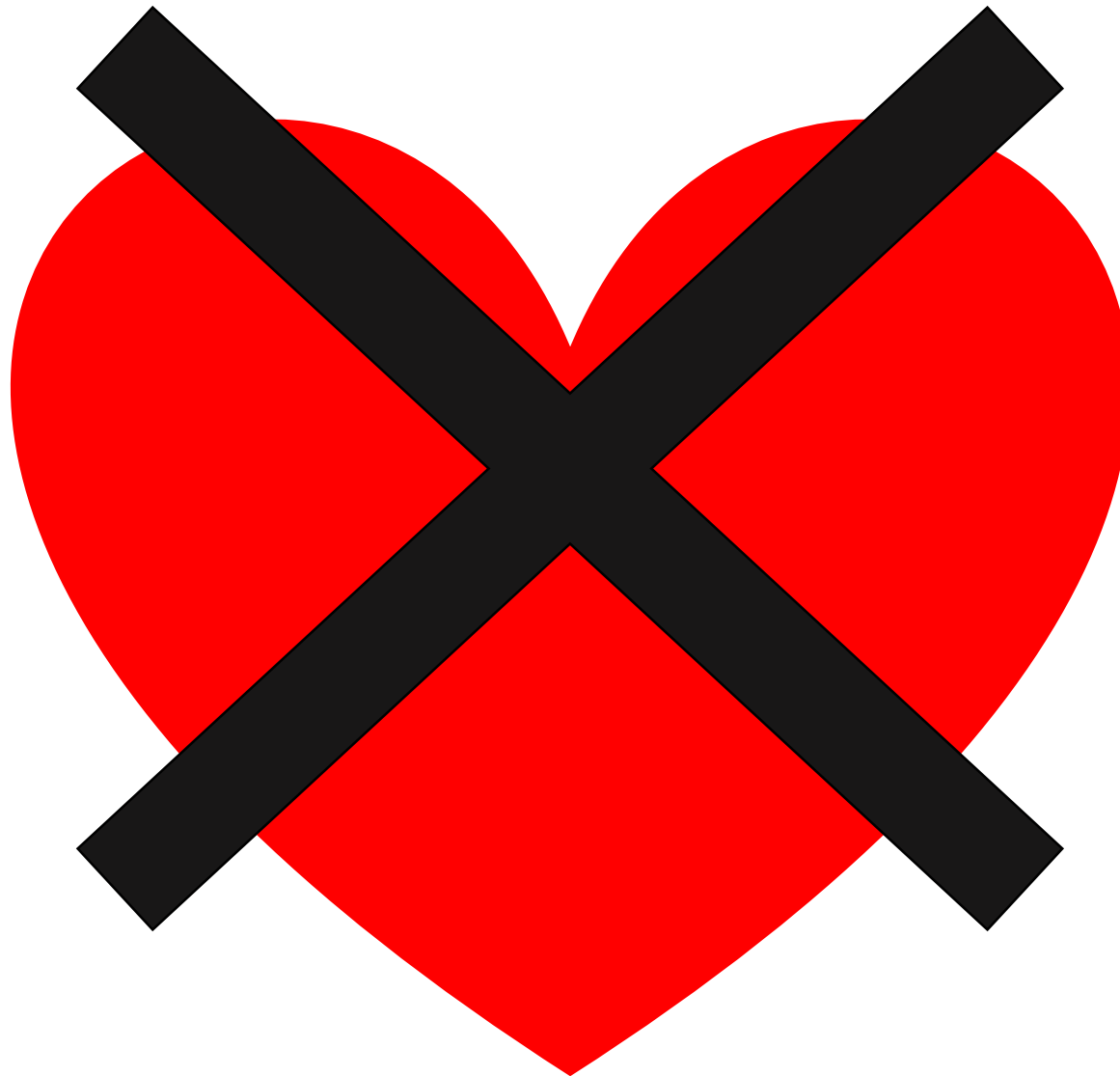
ادبیات فارسی

دانش آموزان علاقه مند به ادبیات فارسی

روزانه ۱۰ تست حل کند؛ گر

غلط بود حتما حل را ببیند.

روزانه یک مفهوم از عناوین درسنامه را
بخوانند. + حل ۵ تست را ببینند.

دانش آموزان بد حس^س به ادبیات فارسی